

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньо-професійною програмою
«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему: **«ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА (НА ПРИКЛАДІ
ТОВ «СЕРВІСАГРОЦЕНТР»)**

Виконавець:

студент ФЕУП

Войцеховська Вікторія Вадимівна _____

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Маркітан Олександр Сергійович _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Для вітчизняної економіки диверсифікація є порівняно новим явищем, яке викликане необхідністю пристосування підприємницьких структур до швидких змін споживчого ринку та посиленням конкурентної боротьби. Ринкові трансформації, що відбуваються в Україні, також зумовлюють необхідність активного застосування цієї стратегії у діяльності вітчизняних підприємств.

Важливість диверсифікації на сьогоднішній час викликана тим, що існують підприємства, які мають у своєму розпорядженні достатні обсяги капіталу, що отримуються в основних сферах бізнесу, а оскільки можливості подальшої експансії в них дуже обмежені, диверсифікація представляється найбільш придатним шляхом для інвестиції капіталів і зменшення ступеня ризику. Водночас занадто широкомасштабна диверсифікація може призводити до неефективного використання ресурсів підприємств.

Непродумана диверсифікація у ті галузі, де підприємство не має істотного впливу, також може призвести до втрати його ринкових позицій та погіршення економічних показників діяльності. Ефективність здійснення диверсифікації безпосередньо залежить від своєчасної орієнтації на види товарів, робіт, послуг, які мають попит і є конкурентоздатними. Оцінка результатів діяльності підприємства пов'язана з розробкою методики отримання, аналізу та надання інформації, яка стосується освоєння нових технологій, видів продукції, діяльності ринків та інших видів і напрямків діяльності, а також виявлення закономірностей визначення стану досягнення мети проведення диверсифікації.

Перспективи та проблеми, пов'язані із своєчасною оцінкою результатів диверсифікації складових бізнесу підприємств — актуальні і потребують глибших досліджень. Диверсифікація підприємств в сільському господарстві — це не тільки розширення їхньої номенклатури та асортименту, але й освоєння нових видів супутньої діяльності, зокрема у сфері виробництва продукції з більш високим ступенем переробки з метою підвищення доданої вартості.

Теоретичним та практичним аспектам розвитку підприємств на основі диверсифікації присвячено наукові праці відомих вітчизняних та закордонних вчених таких як: Андрійчук В., Балан В., Богуславський Є., Борисова В., Кваша С., Корінько М., Мармуль Л., Наливайко А. та інші. В той же час існує багато відкритих питань особливо в питаннях обґрунтування диверсифікації та специфіки її проведення в сільському господарстві.

Мета дипломної роботи полягає у розробці рекомендацій щодо проведення обґрунтування доцільності вибору напрямку диверсифікації та методів її практичного здійснення.

Завданнями дипломної роботи є:

- визначити поняття та необхідність проведення диверсифікації;
- розглянути види стратегій диверсифікації;

- з'ясувати особливості проведення диверсифікації діяльності сільськогосподарських підприємств;
- здійснити аналіз показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Сервісагроцентр»;
- зробити аналіз варіантів проведення диверсифікації діяльності підприємства;
- визначити сучасний стан та перспективи розвитку ринку борошна України;
- розрахувати показники інвестиційного та операційного планів проекту диверсифікації;
- визначити фінансові показники реалізації проекту диверсифікації;
- оцінити ступень ризиків під час реалізації проектів диверсифікації.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження обрано діяльність фермерського господарства в напрямку підвищення його ефективності на основі диверсифікації на прикладі ТОВ «Сервісагроцентр». Предметом дослідження є теоретичні та методико-прикладні положення з обґрунтування та оцінювання методів обґрунтування та практичної реалізації проектів диверсифікації.

Методи дослідження. Як методи дослідження нами обрано наступні. Діалектичний – для вивчення стану об'єктів в процесі їх життєдіяльності на досліджуваному підприємстві. Аналіз – для деталізації та розділення об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи. Синтез – для узагальнення розрізнених аспектів методики обліку засобів. Порівняння – для зіставлення даних галузі у динаміці. Табличний (графічний) – для наочного відображення результатів дослідження.

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази дослідження послужили наукові публікації і монографії вітчизняних вчених щодо обґрунтування та практичної реалізації проектів диверсифікації; дані статистичної та фінансової звітності ТОВ «Сервісагроцентр», нормативно-законодавчі документи з предмета дослідження тощо.

За результатами проведеного дослідження в науковому збірнику студентських робіт ФЕУВ було опубліковано статтю на тему: «Кон'юнктурні передумови розвитку рівня борошна».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи диверсифікації діяльності підприємства**» розглянуто сутність поняття «диверсифікація», види диверсифікації, методи обґрунтування її доцільності, особливості проведення диверсифікації в сільському господарстві.

У другому розділі «**Обґрунтування напрямку диверсифікації ТОВ «Сервісагроцентр»**» надано характеристику підприємства, проведено аналіз показників діяльності за 3 роки, обґрунтовано доцільність диверсифікації в

напрямку виробництва продуктів більш глибокого ступеня переробки, наведено аналіз ринку борошна в Україні.

У третьому розділі **«Основні показники проекту диверсифікації діяльності підприємства»** обґрунтовано інвестиційні та операційні плани проекту диверсифікації, проведено розрахунки економічної ефективності проекту, зроблено оцінку можливих ризиків проекту.

ВИСНОВКИ

Розглянувши теоретичні питання проведення диверсифікації та практику реалізації даних проектів на прикладі ТОВ «САЦ», в роботі зроблено наступні висновки:

1. Під терміном «диверсифікація» прийнято розуміти процес розвитку діяльності підприємства, пов'язаний із збільшенням діапазону видів діяльності, проникненням в нові сфери, освоєнням нових виробництв, розширенням асортименту товару тощо. Відповідно, диверсифікація існує у двох формах: організація випуску нових видів продукції в межах «власної» галузі та вихід за межі основного бізнесу, тобто проникнення в нові галузі та сфери господарства.
У більшості випадків головною метою диверсифікації виступає така передумова: не порушуючи спеціалізації підприємства і забезпечуючи йому ефективне функціонування в поточному періоді, сприяти мінімізації ризику його існування в майбутньому.
2. Впровадження диверсифікації в агропромисловому секторі дає змогу підвищити конкурентоспроможність окремих підприємств, а також збільшити збут продукції завдяки повнішому задоволенню потреб споживачів. Диверсифікація в аграрному виробництві є об'єктивним процесом, який зумовлений дією багатьох факторів конкурентного середовища. Вона має позитивний характер, оскільки спонукання до інтеграції з вітчизняними переробними підприємствами підвищує рівень їх завантаженості та конкурентоспроможності на внутрішньому та світовому ринку і сприяє забезпеченню економічної та продовольчої безпеки держави.
3. ТОВ «Сервісагроцентр» (далі ТОВ «САЦ») було засновано у 2008 році. Воно сформувалося шляхом об'єднання трьох приватних фермерських господарств. Підприємство розташовано за адресою: Львівська обл., м. Броди, вул. Тарнавського, 1. Основна спеціалізація – вирощування зернових та технічних культур. Списочка чисельність персоналу, 40% з якого задіяне не повний рік. Середньорічна чисельність персоналу у 2018 році склала 28 одиниць.
4. Суми чистого прибутку мають позитивну динаміку росту у 2018 році у порівнянні до 2016 року. За цей період він збільшився в 4,6 разів, але його величина недостатня для забезпечення сталого розвитку підприємства. Попередньо можна зробити висновок, що підприємство веде виробничу діяльність та фінансово залежить від зовнішніх джерел фінансування.

5. Зроблено висновок, що значення показника абсолютної ліквідності не входить в інтервал рекомендованих значень протягом всього періоду. Значення цього показника напряму залежить від суми грошових коштів, тому маємо відсутність ліквідності підприємства. Значення коефіцієнта уточненої ліквідності також не ввійшло в рекомендований діапазон на протязі всього досліджуваного періоду. Загалом значення уточненого показника ліквідності відображує долю вартості та частки дебіторської заборгованості підприємства, та навіть її сум не вистачає на покриття короткострокових зобов'язань.
6. Аналіз фінансових показників діяльності та можливих напрямків диверсифікації привів до висновку, що найбільш перспективним з них є продуктова диверсифікація з більш глибоким рівнем переробки продукції, тобто освоєння виробництва борошна.
Для того, щоб забезпечити реалізацію ідеї продуктової диверсифікації пропонується переробляти на борошно частину продовольчої пшениці, що вирощується в ТОВ «САЦ» (приблизно 60%), а також у сусідських дрібних фермерських господарствах у розмірі приблизно 1700 – 1800 т. Враховуючі рівень використання потужностей на рівні 80% (рекомендований рівень в паспорті обладнання), потужність млинового комплексу потрібна бути на рівні 2200 т. Для монтажу обладнання можна виділити один із складів, який буде вільний в наслідок зменшення потреби в зберіганні пшениці.
7. Згідно виробничого плану загальний обсяг продажу комплексу з виробництва борошна складе близько 11,9 млн. грн. і цей напрямок займе найбільшу питому вагу в виробництві продукції підприємства.
8. Для того, щоб забезпечити проект фінансовими ресурсами, необхідно залучати кредит загальним обсягом 1460 тис. грн.. Під реальні потреби це можна зробити чотирма траншами. З урахуванням існуючих пільг для сільськогосподарських виробників, реальна процентна ставка може скласти 18% річних. Але враховуючі сьогоднішні реалії, ми передбачили більш високу ставку – 22%.
9. Згідно розрахунку інтегральних показників ефективності проекту, чистий приведений дохід позитивний (7333 тис. грн.), що свідчить про те, що незалежний інвестиційний проект дозволяє збільшити капітал підприємства і його ринкову вартість. Рекомендується термін окупності визначати з урахуванням дисконтування. В нашому прикладі він складає 13 місяців, величина індексу рентабельності інвестицій на рівні 6,05 свідчить привабливість проекту для інвесторів. Значення ВСД – 248,3% набагато перевищує ставку дисконтування, що свідчить про високу надійність та прийнятний рівень ризику проекту. Таким чином, провівши аналіз інтегральних показників ефективності виробництва нового продукту, можливо зробити висновок щодо доцільності його впровадження. Усі чотири основних показника ефективності інвестицій є позитивними, що розкриває горизонти перспективного розвитку підприємства за рахунок освоєння виробництва борошна.

АНОТАЦІЯ

Войцехівська В.В. «Економічне обґрунтування диверсифікації діяльності фермерського господарства (на прикладі ТОВ «Сервісагроцентр»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня зі спеціальності: «076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою «Економіка, планування та управління бізнесом»

Одеський національний економічний університет - м. Одеса, 2019 рік

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності диверсифікації діяльності підприємств, та особливості її проведення на прикладі фермерських господарств на прикладі ТОВ «Сервісагроцентр» .

Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за останні 3 роки на основі якого виявлено проблеми та шляхи їх вирішення. Проведено економічне обґрунтування запропонованого варіанту диверсифікації. Зроблено аналіз ризиків проекту диверсифікації.

Ключові слова: диверсифікація, фермерське господарство, економічний аналіз, ліквідність, показники ефективності, економічні ризики.

ANNOTATION

Wojciechiwska V.V. «Economic substantiation of diversification of activity of a farm (on the example of LLC« Servisagotsentr »)».

Qualification work for the degree in specialty: "076 Entrepreneurship, Trade and Exchange Activity" under the Master's program "Economics, Planning and Business Management" Odessa National Economic University - Odessa, 2019

The theoretical aspects of the nature of the diversification of the enterprises' activities, as well as the peculiarities of its carrying out on the example of farms on the example of LLC "Servisagotsentr" are considered in the work.

The analysis of financial and economic activity of the enterprise for the last 3 years is carried out on the basis of which the problems and ways of their solution are revealed. The economic rationale for the proposed diversification option has been carried out. The risk analysis of the diversification project is made.

Keywords: diversification, farming, economic analysis, liquidity, efficiency indicators, economic risks.